

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ШЕВЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ
(НА ДОСВІДІ КРАЇН ЄС)**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи за другим рівнем вищої освіти (магістр)

Миколаїв – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Проблема корупції посідає одне з чільних місць на порядку денному у світової спільноти і є глобальним викликом. За деякими оцінками, щорічні збитки від неї у світі сягають позначки у 120 млрд. євро. Поглиблення інтеграційних процесів лише ускладнює ситуацію, оскільки надає корупції нового, міжнародного, виміру.

Жодна з країн світу не знайшла надійного вирішення питання подолання корупції, яка уже сприймається не як правоохоронна, а як системна політична проблема, що набула загрозливих масштабів. Зокрема, поширеними стали терміни «антикорупційна політика», «міжнародна корупція», «політична корупція» тощо. Проте, обсяги корупції залежать від того, наскільки ефективно держава формує та провадить антикорупційну політику та активізує діяльність громадянського суспільства. Тому у кожній країні відмінними є масштаб, види, характер корупційних проявів, засоби боротьби та сприйняття суспільством, ступінь участі громадянського суспільства у боротьбі з корупційними явищами.

Пов'язуючи ефективність антикорупційної політики із її системністю та інституціоналізацією, слід звернути увагу на те, що більш вразливими в цьому контексті будуть країни, що перебувають на етапі трансформації політичної системи та державних інститутів. Значною мірою це відноситься до країн, що пройшли або досі проходять етап посткомуністичних перетворень, серед яких перебуває і Україна із своїми сусідами Болгарією та Румунією. Означені країни перебувають на різних етапах посткомуністичної перетворень, щодо деяких з них може на 2021 рік вважатися в цілому завершеними, щодо інших – перебуває у складній динаміці. Таким чином, з одного боку, ці країни являють собою певну геополітичну, цілісність; з іншого боку між країнами, що його складають, існують вагомні відмінності. Це міркування засвідчує актуальність та перспективність проведення на цьому полі досліджень, у тому числі – з проблеми, що сформульована у темі дослідження.

Для аналізу обрано такі країни як: Румунія, Болгарія та Україна, виходячи з наступних міркувань: перші дві країни вступили до ЄС в останній хвилі його розширення.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є запровадження національної моделі боротьби з корупцією з урахуванням досвіду реалізації антикорупційної політики країн ЄС.

Для реалізації даної мети потрібно вирішити наступні **завдання**.

1. Охарактеризувати особливості еволюціонування поняття корупції, а соціального інституту;
2. Проаналізувати корупцію як явище та окреслити шляхи боротьби з ним;
3. Дослідити процес формування антикорупційної політики в країнах ЄС (Болгарія, Румунія);.

4. Обґрунтувати особливості формування національної моделі боротьби з корупцією з урахуванням можливої імплементації міжнародного досвіду;

5. Запропонувати відповідні рекомендації щодо удосконалення діяльності органів, залучених до боротьби із корупцією в Україні.

Об'єкт дослідження: корупція як соціальний інститут.

Предмет дослідження – реалізація політики боротьби з корупцією з урахуванням досвіду країн ЄС.

Методи дослідження. Під час роботи були застосовані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Порівняльно-історичний метод дозволив простежити зміни, що відбуваються під час реалізації антикорупційної політики в умовах посткомуністичних перетворень, надав можливість вивчити більш докладно основні історичні етапи еволюції уявлень про корупцію.

Компаративний аналіз надав можливість порівняти досвід реалізації антикорупційної політики обраних країн, із урахуванням особливостей, для подальшого запровадження в Україні. Для інтерпретації отриманих результатів дослідження використовувалися прийоми аналізу та синтезу.

Наукова новизна отриманих. У межах дослідження отримано результати, що відзначаються науковою новизною:

уточнено:

- класифікацію існуючих підходів до феномену корупції, як політичного феномену, виявлено еволюцію історичного розуміння корупції: від загального порушення справедливості, добропорядності та соціальної рівноваги – до системної проблеми у діяльності апарату держави і до юридичного, кримінально-правового розуміння цього феномену.

- загальні оцінки ефективності антикорупційної політики у Румунії, Болгарії та Україні, зокрема щодо переоцінки румунської моделі, ймовірно за рахунок її інформаційної складової, певної недооцінки ефективності болгарського досвіду.

набуло подальшого розвитку:

- розуміння перспектив запровадження антикорупційної політики в Україні, що полягає у створенні комплексної системи протидії корупції, моніторингу діяльності державних органів, захисті прав та свобод громадян, забезпеченні інформаційної відкритості та організації просвітницької роботи, співпраці по впровадженню реформ спільно з міжнародною спільнотою.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення та висновки роботи можуть використовуватися в освітньому процесі закладів вищої освіти під час викладання курсів з публічної політики, державної служби, публічної комунікації.

Структура та обсяг. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 95 сторінок. Список використаних джерел включає 105 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі *«Теоретичні засади дослідження феномену корупції»*. Розкрито теоретичні засади дослідження корупції, показано етапи еволюції поняття корупція як соціального інституту, проаналізовано корупцію та зазначено дієві шляхи боротьби із нею,

У підрозділі 1.1 *«Еволюціонування поняття про корупцію як соціальний інститут»*, показано що корупція – одна з найнебезпечніших та найскладніших проблем сучасності, що зачіпає всі країни світу, та впливає на формування політичних й соціально-економічних відносин у суспільстві.

Зазначено, що в межах нашого дослідження ми опиралися на низку існуючих підходів та досліджень щодо виникнення корупції як соціального явища та її видозміни, ролі та значення в політичному процесі.

Науковці зазначають, корупція - багатоаспектне, багаторівневе, системно організоване соціальне явище, що органічно інтегрує в собі як економічну, юридичну, етичну, соціальну складові та пронизує усі сфери і підсистеми суспільного буття.

З отриманням Україною незалежності, почалась об'ємна законодавча робота, яка досі не припиняється. Однак, незважаючи на достатньо великий об'єм нормативних та підзаконних актів, визначення корупції є лише в одному законодавчому акті, що зазнав видозмін та ставав ширшим - Закон України *«Про боротьбу з корупцією»*.

Показано що у багатьох європейських країнах, зокрема в Німеччині, Латвії, Литві, Словаччині, Франції немає нормативного визначення корупції. В законодавстві визначаються лише види корупційних діянь, стратегії, принципи та засоби для подолання корупції. Однак, є країни, що в силу певних особливостей власної правової системи, містять визначення терміну *«корупція»*, і серед них – ті країни Східної Європи, що обрані нами для дослідження.

Зроблено висновок, що корупція розуміється у таких контекстах: по-перше, як соціальний інститут, що має деструктивний вплив на розвиток суспільства; по-друге, як загальний термін, який позначає зловживання особою службовим положенням для отримання особистої вигоди; по-третє, визначення корупції міститься також у нормативно-правових актах, що регламентують протидію корупції. Зауважимо, що переважна більшість вчених в якості обов'язкових ознак корупції виокремлюють соціальну небезпеку та обов'язковість негативних наслідків.

У підрозділі 1.2. *«Аналіз корупції та дієві шляхи боротьби з корупцією»*, вивлено що в останні десятиліття відбуваються якісні зміни ознак корупції, відповідно до яких випадкове корупційне діяння замінюється

систематичними діями. Відбувається реалізація корупції, що свідчить про закріплення корупційних процесів в усталених формах. Неможливість подолання корупції спонукає до її всебічного дослідження як соціального явища, встановлення факторів виникнення та тенденцій розвитку, спеціальних методів визначення її рівня тощо.

Розподіл факторів розвитку корупції за групами вказує на те, що корупція виступає комплексним явищем, яке має вплив на усі сфери суспільних відносин. Неможливо щоб корупційне діяння було ізольоване від впливу на ту чи іншу сферу життєдіяльності. Ускладнює ситуацію виявлення та боротьби з корупцією ще й те, що у суспільстві проявляються стереотипи толерантності до корупції.

Аналіз запропонованих класифікацій корупціогенних факторів дає підґрунтя для прогнозування тенденцій розвитку корупції. Варто відзначити, що їх виявлення може вплинути на розробку антикорупційної політики. Оскільки корупційні процеси негативно впливають на усі сфери суспільного життя та перешкоджають розвитку економіки, провадженню політико-правових змін в країні та підвищенню рівня значимості громадянського суспільства, особлива увага має бути зосереджена не тільки на зниженні рівня корупції, а й на розробці превентивних заходів.

Показано що корупція впливає на соціальну нестабільність у суспільстві та дестабілізує економічний та політичний розвиток країн, варто використовувати найбільш ефективні методи вимірювання корупції для визначення її масштабів. Варто наголосити на тому, що досліджені вище індекси вимірювання корупції не є вичерпними, але, враховуючи мету нашого дослідження, виступатимуть одними з джерел для встановлення показників рівня корупції в досліджуваних країнах.

Зроблено висновок що уніфіковане використання вищезазначених методів та критеріїв, із дотриманням принципів послідовності та системності, дозволяє визначити рівень реалізації боротьби з корупцією в кожній з досліджуваних країн. Це дозволить порівняти як недоліки, так і переваги боротьби з корупцією, виокремити позитивні аспекти для України з метою подальшого застосування. Впровадження ефективних засобів боротьби з корупцією сприятиме зниженню її рівня та попередженню виникнення корупційних процесів.

У другому розділі *«Досвід запровадження антикорупційної політики в умовах владних трансформацій»*, розкрито досвід запровадження антикорупційної політики в умовах владних трансформацій, показано аналіз діяльності антикорупційних органів Румунії та Болгарії.

У підрозділі 2.1. *«Аналіз діяльності антикорупційних органів Румунії»*, показано що законодавчі зміни в Румунії, як в країні з перехідною економікою, розпочались ще на початку 1990-х років. Однак, ефективність таких змін довгий час була наближена до нуля. Ускладнювало ситуацію формальне ставлення правлячої верхівки до змін. Наприклад, робота над удосконаленням правової системи проводилась постійно, однак

фрагментарно та без урахування рекомендацій міжнародних організацій.

З плином часу, бажання Румунії бути включеною до складу Європейського Союзу стало рушійною силою до визначальних змін в країні.

Для провадження вдалої антикорупційної політики важливим напрямом роботи є формування антикорупційних інститутів. Якщо класифікувати існуючі румунські органи державної влади у сфері боротьби з корупцією за їх напрямом роботи, то виокремлюють органи, що відповідають за попередження і боротьбу з корупцією та органи, однією із функцій яких є боротьба з корупцією. До органів, однією із функцій яких є боротьба з корупцією, відносяться прокуратура та поліція. Доцільно наголосити на тому, що такий поділ обумовлений повноваженнями відповідних структур і основною місією, яку на них покладає держава. Існування лише одного органу із спеціальним статусом у сфері боротьби з корупцією дозволяє уникати проблем із розподілом повноважень.

Важливу роль у формуванні антикорупційної політики відіграє також участь громадянського суспільства. Громадянське суспільство має бути повноцінним учасником політичного процесу, впливаючи на розробку та реалізацію урядової політики, пропонуючи збалансовані пропозиції та конструктивні зауваження. В свою чергу, підтримка таких дій державою забезпечує прихильність населення до уряду, а також налагоджується діалог «населення-уряд», сторони якого взаємозацікавлені.

Зроблено висновок що не зважаючи на певні недоліки та прогалини, що існують під час реалізації антикорупційної стратегії, останнє десятиліття для Румунії характеризується досягненням вагомих результатів у боротьбі з корупцією. Однак, варто відзначити, що кількісні та якісні показники, використані під час дослідження, засвідчують нестабільність таких успіхів у певні періоди, наприклад, рік «успіху» може змінюватись роком із значно гіршими показниками. Така нестабільність, з нашої точки зору, свідчить про вагому піар-складову антикорупційної кампанії та завищені очікування зі сторони очільників відповідних органів.

У підрозділі 2.2. «Специфіка реалізації політики боротьби з корупцією в Болгарії», виявлено що у травні 2015 року Рада Міністрів створює Національну раду з питань антикорупційної політики. Новоутворена Національна рада визначається як міжвідомчий орган, який поєднує консультативні, координаційні та наглядові функції щодо розробки та впровадження антикорупційної політики. Національна рада є підзвітною Раді Міністрів та складається з голови, заступника голови, секретаря та членів. Спеціалізований антикорупційний суд в Болгарії було створено з метою стримування корупції та підвищення довіри серед громадян.

Підсумовано що створення нового антикорупційного органу, повноваження якого здебільшого стосуватимуться попередження та боротьби із корупцією на високому рівні, було виправдане високими очікуваннями громадськості.

Під час реформування системи антикорупційних органів було

враховано поступово зростаючу роль громадянського суспільства та створено Громадянську раду в межах Національної ради з питань антикорупційної політики.

Зроблено висновок, що за двадцятирічний період демократизації Болгарія спромоглася досягти значних успіхів. Фінансове становище та економічний розвиток вважаються одними з найкращих серед східноєвропейських сусідів. Звісно ж, існують і труднощі, основними серед яких виступають необхідність зміцнення довіри до влади та зменшення впливу політичних еліт на реалізацію антикорупційної політики. Парадоксальним для країни є поєднання незміцнілої державності й сформованого суспільства, якому необхідна підтримка.

У третьому розділі «Запровадження національної моделі боротьби з корупцією», розкрито шляхи запровадження національної моделі боротьби з корупцією, розглянуті питання творчої імплементації міжнародного досвіду в Україні, досліджено системи органів що забезпечує антикорупційну політику.

У підрозділі 3.1. «Роль України у формуванні структури сучасної системи європейської безпеки», показано що особливістю діяльності спеціалізованих антикорупційних органів в Україні є те, що їх створення розпочалось з 2010 року. До цього політику боротьби з корупцією реалізовували органи, до повноважень яких входило попередження та/або боротьба з корупцією, як додаткова функція.

Проаналізувавши нормативно-правові акти у сфері боротьби з корупцією, можливо визначити систему антикорупційних органів України та їх основні повноваження.

Аналізуючи діяльність антикорупційних органів, варто враховувати показники НАЗК, НАБУ та САП комплексно. Оскільки від співпраці саме цих органів залежить кількість розглянутих справ, формування обвинувальних актів, направлення справ до суду та ін.

Зазначено що проведення реформ у сфері реалізації антикорупційної політики виступає одним із найважливіших компонентів державної політики України в цілому. Позитивні результати під час реалізації відповідних заходів щодо запобігання та протидії корупції слугують запорукою покращення соціально - економічної ситуації в країні та покращення суспільного ставлення до влади.

Зроблено висновок що однією з проблем у питаннях боротьби з корупційними проявами в країні є утворення широкої мережі антикорупційних органів які не мають спільного напрямку, до цих пір не притягнуті до відповідальності жоден топ - чиновник, попри наявний тиск зі сторони ЄС. Саме тому існує необхідність у створенні дієвої антикорупційної системи на засадах комплексності та громадської усвідомленості.

У підрозділі 3.2. «Система органів, що забезпечує антикорупційну політику», показано Реальне реформування системи антикорупційних органів розпочалось у 2015 році. До цього моменту процес мав ознаки

декларативності, оскільки приймалися антикорупційні стратегії та нормативні акти, в яких визначалась необхідність боротьби з корупцією, встановлювались необхідні заходи для реалізації, однак, жодних радикальних змін так і не відбувалось.

Зроблено висновок що враховуючи українські реалії у сфері боротьби з корупцією, створення Вищого антикорупційного суду було необхідним, як мінімум для того, щоб прискорити судовий розгляд відповідних справ. Можливо, з часом і зникне необхідність у функціонуванні окремого антикорупційного суду, оскільки зменшиться відсоток корупційних злочинів, а в судах загальної юрисдикції будуть заповнені усі посади суддів.

ВИСНОВКИ

У висновках узагальнено результати дослідження, проведеного на основі аналізу наукових праць вітчизняних та закордонних вчених, нормативно-правових актів та практики їх реалізації, статистичних даних тощо. На основі здійсненого аналізу та відповідно до завдань дослідження, автором з'ясовано наступне:

Корупція є явищем, яке супроводжує соціальну історію людства. Оригінальне латинське значення терміну відсилає нас до спектру значень, які, у різних тлумаченнях, пов'язані із фальсифікацією, підривом існуючих правил, підкупом тощо. Існує велика кількість підходів до цього явища:

Так один підхід, трактує корупцію більш широко, як етичний та соціально-політичний феномен. У їх межах особливо підкреслюються такі риси корупції, як її здатність підривати соціальні інститути внаслідок підкупу, розбещення людей, які їх складають; порушення рівноваги суспільства та соціальної справедливості; веде до нехтування суспільними інтересами.

Інший підхід концентрується на корупції, як явищі, притаманному у першу чергу апарату держави, відповідно прибічники цих підходів зосереджуються на державних та державно-управлінських її аспектах. Серед рис корупції найчастіше виділяються зловживання службовим становищем, підкупність державних чиновників, хабарництво, корозія влади.

Констатовано звуженість нормативного визначення корупції на національному рівні порівняно з міжнародними та регіональними актами.

Суттєвою проблемою є питання вимірюваності корупції та антикорупційної діяльності. Адже інакше терміни на кшталт «рівень корупції», «ефективність боротьби з корупцією», «ліквідація передумов корупції» виявляються беззмістовними.

Серед корупціогенних факторів, що матимуть значення з огляду на ефективність антикорупційної політики, відзначимо політичні, економічні, соціальні, правові, управлінські, психологічні. Варто згадати такі тенденції розвитку корупції, як її реалізація у межах неформальних інститутів, укорінення специфічної «корупційної культури», інтернаціоналізація

корупції.

Визначення факторів і тенденцій розвитку корупції – необхідна передумова для реалізації антикорупційної політики. Вимірювання корупції є кількісним показником, а оцінювання – якісним. Серед сучасних методів вимірювання корупції відзначимо:

1. Інтегральне оцінювання через акумуляцію рейтингів корупційності, пропонує різними організаціями: Індекс сприйняття корупції; Барометр світової корупції; Індекс економічної свободи.

2. Експертне оцінювання в межах спеціальних проєктів (наприклад, «Нації в транзиті»).

Досліджено систему антикорупційних інститутів Румунії та Болгарії і встановлено, що характерними є дві моделі системи антикорупційних органів. В першому випадку функціонує один спеціалізований антикорупційний орган, в другому - система антикорупційних органів, що функціонують на засадах системності та взаємодії. Перша модель дозволяє уникати дублювання повноважень та розмиття відповідальності під час реалізації антикорупційної політики, що однозначно є перевагою.

Визначено, що недоліком у реалізації політики боротьби з корупцією для вищезазначених країн є проблемне антикорупційне законодавство. Існують випадки впливу політичних еліт на антикорупційні органи шляхом внесення суперечливих змін у нормативно-правові акти.

Встановлено також, що наявність функціонуючого громадянського суспільства значно впливає на активізацію діяльності антикорупційних органів та їх ефективність. Також громадянське суспільство мінімізує негативний вплив політичних еліт на формування та реалізацію політики боротьби з корупцією (реалізація просвітницьких заходів, проведення мітингів, створення антикорупційних громадських організацій, співпраця із ЗМІ).

Було встановлено, що серед факторів боротьби з корупцією найбільш важливими показниками у трьох країн є «діяльність системи антикорупційних органів» та «суспільне ставлення до боротьби з корупцією». Серед проблемних факторів варто виокремити «оцінки боротьби з корупцією за звітами ЄС» та «розмір повернутих до бюджету коштів».

Протягом дослідження факторів боротьби з корупцією в Румунії, Болгарії, було встановлено типові співвідношення між деякими. Зокрема, існує кореляція між кількістю розглянутих «корупційних» справ судом та розміром коштів, повернутих до бюджету країни. Також спостерігається співвідношення між діяльністю системи антикорупційних органів та суспільним ставленням до боротьби з корупцією – якщо зростають показники діяльності відповідних організацій, збільшується і рівень довіри серед громадян та їх залученість у цей процес. В меншій мірі, але також спостерігається взаємозалежність між оцінками ЄС та вдосконаленням нормативно-правової бази. ЄС у звітах виокремлює проблемні аспекти, що існують в країнах, і пропонує їх вдосконалювати, зокрема шляхом внесення

змін до нормативних документів.

Проаналізувавши усе вищезазначене, можна констатувати, що загальна оцінка ефективності антикорупційної політики у Румунії є завищеною ймовірно за рахунок її інформаційної складової; недооціненою є болгарська модель боротьби з корупцією.

Отже, проаналізувавши систему антикорупційних органів та особливості їх функціонування, варто відзначити, що така кількість органів лише сповільнює реалізацію антикорупційної політики. Оскільки витрачається час на узгодження дій, організацію співпраці, визначення підслідності справи, а у випадку проблемних ситуацій, з'являється можливість перекладання відповідальності. Варто наголосити на тому, що ще однією проблемою під час реалізації політики боротьби з корупцією є виявлення рівня політичної свідомості громадян, оскільки від цього залежатиме наскільки успішною буде впровадження такої політики та її результати.

У 2014 році було проведено реформування системи антикорупційних органів та прийнято пакет антикорупційних законів: Закон України «Про запобігання корупції», Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України», Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні».

У той же час, основним недоліком діяльності спеціалізованих антикорупційних органів України органів є неузгодженість їх дій та плутанина, що виникає через кількість, саме тому система потребує спрощення. Від створення та функціонування єдиної антикорупційної системи на засадах комплексності залежить ефективність протидії корупції в Україні.

Кваліть проведення реформ у сфері реалізації антикорупційної політики вказує на необхідність підтримки антикорупційних зусиль України з боку міжнародної спільноти, в першу чергу Європейського Союзу та США, має продовжуватись та контролюватись. Міжнародні партнери бачать небезпеку згорання в Україні антикорупційних зусиль та зазначають, що в остаточному підсумку важливий результат.

Починаючи з 2016 року (початок діяльності НАБУ та САП), стало можливим прослідкувати діяльність антикорупційних органів за статистичними даними щодо судової практики. Такий аналіз свідчить про початок розгляду справ топ-корупції та їх поступове збільшення, спостерігається також незначний відсоток повернутих справ на доопрацювання. Після запуску Вищого антикорупційного суду зменшився термін розгляду справ без погіршення якості судового процесу.

На першому етапі необхідно врахувати досвід Болгарії та зменшити кількість інститутів, чітко розмежувавши повноваження та відповідальність між органами, що продовжать функціонувати. Якщо зростатиме ефективність антикорупційних органів та зменшуватиметься рівень корупційних проявів, доцільним буде врахувати досвід Румунії та

сформувати один антикорупційний орган, який об'єднає в собі усі функції.

Наостанок зазначимо, що стан справ у сфері економіки та політики на світовій арені вимагає від України крокувати в ногу з часом та звертати увагу на проблеми що виникають, оперативно впливаючи на їх вирішення. Боротьба з корупцією має залишатись одним із найголовніших пріоритетів держави незалежно від зміни урядів та політики президентів, що приходять до влади. Як показали результати дослідження, суспільство поінформоване про стан корупції в Україні, основні її причини та передумови для подолання. Нинішні тенденції вказують на необхідність роботи держави за такими напрямками: по-перше, впровадження загального механізму моніторингу корупції та вдосконалення нормативно-правової бази; по-друге, удосконалення системи органів щодо протидії та боротьби з корупцією; по-третє, підвищення політичної свідомості громадян.

АНОТАЦІЯ

Шевченко О.О. «Реалізація політики боротьби з корупцією (на досвіді країн ЄС)».

В роботі охарактеризовано особливості еволюціонування поняття корупції, як соціального інституту, проаналізовано корупцію як явище та окреслено шляхи боротьби з ним, досліджено процес формування антикорупційної політики в країнах ЄС (Болгарія, Румунія), Обґрунтовано особливості формування національної моделі боротьби з корупцією з урахуванням можливої імплементації міжнародного досвіду, Запропоновано відповідні рекомендації щодо удосконалення діяльності органів, залучених до боротьби із корупцією в Україні.

Ключові слова: корупція, боротьба з корупцією, національні моделі, антикорупційна політика.

SUMMARY

O. Shevchenko «Implementation of anti-corruption policy (in the experience of EU countries)».

The paper describes the evolution of the concept of corruption and the social institution, analyzes corruption as a phenomenon and outlines ways to combat it, examines the process of anti-corruption policy in the EU (Bulgaria, Romania) Experience, appropriate recommendations for improving the activities of bodies involved in the fight against corruption in Ukraine.

Key words: corruption, fight against corruption, national models, anti-corruption policy.